

Zimmerman
i Wspólnicy Sp. K.

PORADNIK

Nowelizacja upadłości konsumenckiej

Październik 2019

Drogi Czytelniku,

niezależnie od Twojej sytuacji materialnej, od tego czy kiedykolwiek miałeś problemy finansowe, pomagałeś znajomemu się z nich wydostać, a może sam starałeś się dochodzić własnej wierzytelności, ale dłużnik okazał się niewypłacalny, warto abyś przeczytał niniejsze opracowanie.

Kolejna nowelizacja prawa upadłościowego diametralnie zmienia nastawienie ustawodawcy do tzw. upadłości konsumenckiej (upadłość osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej). W uproszczeniu: chodzi tu o postępowanie upadłościowe prowadzone wobec przeciętnego Kowalskiego, który nie jest w stanie spłacać swoich zobowiązań. Częstymi przypadkami takiego stanu rzeczy jest m.in. choroba uniemożliwiająca zarobkowanie, nagła utrata pracy, wzrost raty kredytowej w obliczu kryzysu walutowego. Ewolucję nastawienia polskiego ustawodawcy do upadłości konsumenckiej można przyrównać do archetypu z filmów akcji – jest to przejście od złego do dobrego policjanta.

Niniejsze opracowanie pomoże zrozumieć czym jest upadłość konsumencka, objaśni podstawowe zasady, na których ten rodzaj upadłości się opiera, ale również pokaże, kto może uzyskać oddłużenie i rozpocząć tzw. „nowy start”.

Zapraszamy do lektury!

Spis treści

Ewolucja przepisów o tzw. upadłości konsumenckiej	[3]
Niewypłacalność i kropka	[4]
Wobec kogo sąd ogłosi upadłość?	[5]
Sąd ogłosił moją upadłość. Co dalej?	[6]
Umorzenie zobowiązań	[8]
Podsumowanie	[10]

Ewolucja przepisów o tzw. upadłości konsumenckiej

Instytucja upadłości konsumenckiej została wprowadzona do polskiego porządku prawnego 31 marca 2009 r., ale kiedy te regulacje weszły w życie nie przyniosły rzeczywistego rozwiązania problemu nadmiernego zadłużenia przeciętnego Kowalskiego. Obrazowały to statystyki – przez kolejne 3 lata wydano 60 postanowień o ogłoszeniu upadłości konsumenckiej... w całym kraju.

Drzwi do upadłości nieco szerzej otworzyły nowelizacje z 2014 r. i 2015 r. Za jej sprawą coraz więcej osób mogło opuścić finansowy niebyt i po przejściu procedury upadłościowej oraz umorzeniu zobowiązań reintegrować się ze społeczeństwem. Systematycznie rosła liczba ogłaszanych upadłości konsumenckich. Od 2153 w 2015 r. do 6552 w 2018 r.

Nawarstwiający się problemy praktyczne procedury skłoniły jednak ustawodawcę do kolejnych zmian. W dniu 6 września 2019 r. Prezydent RP podpisał ustawę (wejście w życie 24 marca 2019 r.), która drzwi do upadłości konsumenckiej otworzy jeszcze szerzej.

Niewypłacalność i kropka

Rozważania nad upadłością konsumencką warto rozważyć od tego, dla kogo została ona zaprojektowana. Często można spotkać się z twierdzeniem, że jest ona ratunkiem dla dłużników. Trudno nie zgodzić się z powyższym, ale prawda jak zawsze, leży pośrodku. Prawo upadłościowe wyciąga pomocną dłoń dla dłużników i umożliwia umorzenie zobowiązań, ale tylko tym, którzy są niewypłacalni. Kto zatem jest niewypłacalny? Definicja ustawowa wskazuje na tych, którzy utracili zdolność do regulowania wymagalnych zobowiązań pieniężnych. Nie wdając się w szczegółowe rozważania – chodzi o tych, którzy nie są w stanie spłacać swoich długów. Upadłość konsumencka nie jest zatem sposobem na przechytrzenie wierzyciela i okazją do umorzenia zobowiązań zamiast ich spłaty. Jest ostatnią deską ratunku dla ludzi, którzy nie mają jak spłacić swoich zobowiązań.

Przykład? Jan Kowalski jest pracownikiem biurowym. Zarabia ok. 6.000 zł miesięcznie. Zawiera umowę kredytu hipotecznego. Rata miesięczna – 3.000 zł. Niestety w sektorze, w którym pracuje Jan nadchodzą ciężkie czasy – kryzys trawi kolejne przedsiębiorstwa. W miejscu pracy Jana dochodzi do zwolnień.

Wypowiedzenie zostaje złożone również na ręce Jana. Ten szybko stara się znaleźć inne zajęcie. Poszukiwania kończą się fiaskiem. Jan nie ma środków na zapłatę raty kredytowej. Po kilku miesiącach bank wypowiada umowę.

Powyższe obrazuje, że upadłość konsumencka stanowi remedium na problemy dłużników, których sytuacja jest naprawdę zła. Jeżeli nie są już w stanie przeznaczyć żadnych środków na pokrycie zobowiązań, powinni rozważyć złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości.

Przepisy noweli wprowadzają szereg zmian, które upraszczają i liberalizują upadłość konsumencką. Intencją jest niesienie szerszej i szybszej pomocy niż dotychczas. A więc do *meritum* – jak będzie wyglądała upadłość konsumencka po zmianach?

Wobec kogo sąd ogłosi upadłość?

Obecnie po złożeniu wniosku o ogłoszeniu upadłości, w którym dłużnik zawiera m. in:

- wykaz swojego majątku z szacunkową wyceną,
- spis swoich wierzycieli,
- opis okoliczności popadnięcia w stan niewypłacalności,

sąd, bez udziału wierzycieli bada, czy w sprawie nie występują przesłanki negatywne. Najważniejsze z nich to doprowadzenie do niewypłacalności w sposób umyślny lub rażąco niedbały, a w przypadku byłych przedsiębiorców – niezłożenie wbrew obowiązkowi wniosku o ogłoszenie upadłości (na konsumentów ustawodawca nie nakłada takiego obowiązku).

Po zmianach sąd zbada tylko, czy wnioskodawca jest osobą fizyczną nieprowadzącą działalności gospodarczej i czy jest niewypłacalny. Po pozytywnej weryfikacji, niejako „z automatu” ogłosi upadłość.

Ważne: ogłoszenie upadłości nie oznacza jeszcze umorzenia zobowiązań!

Sąd ogłosił moją upadłość. Co dalej?

Po ogłoszeniu upadłości rozpoczyna się właściwe postępowanie upadłościowe. Przede wszystkim (tu nic się nie zmienia) skutkiem ogłoszenia upadłości jest odebranie dłużnikowi całego majątku. Zarząd nad nim obejmuje syndyk. Docelowo zostanie on przeznaczony na zaspokojenie wierzycieli.

Upadłość konsumencka to zatem kij i marchewka – odbiór całego majątku z jednej strony, ale umorzenie zobowiązań z drugiej. Jeżeli zatem nasz majątek przewyższa wartością zobowiązania, upadłość zazwyczaj nie jest najlepszą drogą na rozwiązanie problemów finansowych.

I w tym miejscu nowelizacja ma wrzucić 5 bieg dla całej procedury:

- w postępowaniu nie będzie ustanawiany sędziakomisarz,
- większość czynności w postępowaniu będzie wykonywał syndyk,
- samodzielna likwidacja majątku przez syndyka pod okiem wierzycieli i sądu,
- projekt planu spłaty wierzycieli (składany przez syndyka) obejmujący to co obecnie zawiera lista wierzytelności, plan podziału i wnioski o ustalenie planu spłaty.

Powyższe zmiany mają na celu usprawnienie procedury i zapewnienie udroźnienia sądów, które obecnie „toną” we wnioskach upadłościowych.

Po ogłoszeniu upadłości syndyk zajmuje cały majątek, dokonuje jego likwidacji, weryfikuje zgłoszone wierzytelności i ustala w jakich proporcjach wierzyciele zaspokoją się z majątku upadłego. Następnie to syndyk, a nie jak dotychczas upadły złoży projekt planu spłaty wierzycieli.

Kulminacyjnym punktem postępowania będzie wydanie przez sąd postanowienia o ustaleniu plan spłaty albo umorzeniu zobowiązań bez ustalenia planu spłaty albo, co będzie stanowiło *novum* warunkowym umorzeniu zobowiązań.

Umorzenie zobowiązań

Najbardziej istotną, z punktu widzenia dłużnika pozostaje kwestia tego, w jaki sposób i czy w ogóle dojdzie do umorzenia zobowiązań. Ustawodawca przewidział tylko 2 przypadki, w których nie dojdzie do oddłużenia:

- a)** upadły doprowadził do swojej niewypłacalności lub istotnie zwiększył jej stopień w sposób celowy, w szczególności przez trwonienie części składowych majątku oraz celowe nieregulowanie wymagalnych zobowiązań,
- b)** w okresie dziesięciu lat przed dniem zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości w stosunku do upadłego prowadzono postępowanie upadłościowe, w którym umorzono całość lub część jego zobowiązań.

W ten sposób piętnowane są najbardziej naganne postawy dłużnika lub zbyt częste korzystanie z procedury oddłużeniowej. Jeżeli jednak za umorzeniem zobowiązań stoją względy humanitarne lub słuszności, nawet wystąpienie jednej z powyższych przesłanek nie będzie stanowiło przeszkody do umorzenia zobowiązań.

Jeżeli okoliczności z pkt a i b powyżej nie wystąpią do oddłużenia dojdzie w każdym przypadku. Ustawa będzie jednak przewidywała 3 możliwe scenariusze drogi do umorzenia zobowiązań:

- ustalenie planu spłaty - na podstawie m. in. możliwości zarobkowych upadłego oraz liczby osób pozostających na jego utrzymaniu, sąd wskazuje przez jaki okres (maksymalnie 36 miesięcy, chyba że upadły doprowadził do niewypłacalności umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa - wówczas plan spłaty zostanie wyznaczony na okres od 36 do 84 miesięcy) i jaką miesięcznie sumę, upadły będzie przeznaczał na poczet wierzycieli,
- umorzenie zobowiązań bez ustalenia planu spłaty - jeżeli osobista sytuacja upadłego wskazuje na to, że jest on trwale niezdolny do dokonywania jakichkolwiek spłat w ramach planu spłaty, sąd umarza zobowiązania upadłego bez ustalenia planu spłaty. Najczęstszymi przypadkami uzasadniającymi odstąpienie od ustalenia planu spłaty jest ciężka choroba uniemożliwiająca zarobkowanie,
- warunkowe umorzenie bez ustalenia planu spłaty - następuje w razie gdy osobista sytuacja upadłego wskazująca, że nie jest zdolny do dokonywania jakichkolwiek spłat nie ma charakteru trwałego. Wówczas upadły pozostaje w stanie zawieszenia - jeżeli jego osobista sytuacja w okresie 5 lat ulegnie poprawie, sąd wyznaczy plan spłaty wierzycieli.

Nowelizacja liberalizuje zatem zasady oddłużenia. Nawet dłużnik, który doprowadził do niewypłacalności umyślnie

lub wskutek rażącego niedbalstwa będzie mógł liczyć na umorzenie zobowiązań - sankcją jednak będzie wydłużenie w takich przypadkach planu spłaty nawet do 84 miesięcy. Tylko celowe doprowadzenie do niewypłacalności lub wcześniejsze umorzenie zobowiązań (10 lat przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości) uniemożliwi oddłużenie - w tej sytuacji ratować będą dłużnika już tylko względy słuszności lub humanitarne.

Podsumowanie

W opracowaniu przeanalizowaliśmy jedynie najważniejsze zmiany, które wprowadza nowelizacja prawa upadłościowego. Okrojenie tematyki ma na celu skupienie uwagi na tym jak ustawodawca zmienia fundamentalne zasady oddłużenia osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej. Umożliwienie umorzenia zobowiązań szerokiemu gronu dłużników sprawia, że wiedza na temat procedury upadłościowej powinna stawać się wiedzą powszechną, dostępną dla wszystkich mających problemy finansowe, niezależnie od tego czy jeszcze regulują swoje zobowiązania czy już nie. Zachęcamy zatem do zaznajomienia się z tekstem i poszerzanie wiedzy z zakresu prawa bo jak wynika z naszej praktyki popadnięcie w długi może nas zaskoczyć w najmniej spodziewanym momencie. Wystarczy niespodziewana utrata pracy czy nagłe pogorszenie stanu zdrowia.

Masz pytania? Chcesz porozmawiać
o upadłości konsumenckiej?
Skontaktuj się z nami!

Zimmerman i Wspólnicy Sp. k.

 ul. Wspólna 70, piętro IX
00-687 Warszawa

 +48 22 46 81 211
 sekretariat@zimmerman.com.pl